

Институт за Одржливи Стратегии

ИОС - ЦЕНТАР ЗА СУПЕРВЕШТАЧЕЊА

“Institute for Sustainable Strategies – Center for Super-Expertise” (ISS-CSE).

I. ПОЛИТИКА ЗА ЕТИКА И АНТИКОРУПЦИЈА

1. Вовед

Институтот за одржливи стратегии ИОС – Центар за супервештачење ДОО Скопје (во натамошниот текст: Институтот) е посветен на водење на своите активности со највисоки стандарди на етика, интегритет, транспарентност и одговорност. Како организација фокусирана на одржливи стратегии и супервештачење ние признаваме дека нашата работа вклучува развој, истражување и примена на технологии кои можат да имаат значително влијание врз општеството, економијата и животната средина.

Оваа политика има за цел да промовира етичко однесување, да спречи корупција и да обезбеди усогласеност со релевантните закони во Република Северна Македонија (вклучувајќи го Законот за спречување корупција и судир на интереси), како и со меѓународни стандарди.

Институтот има **политика на нула толеранција** кон корупција, мито, неетичко однесување и злоупотреба на технологии. Оваа политика се применува на сите вработени, соработници, партнери, добавувачи, консултанти и трети страни кои дејствуваат во име на Институтот.

2. Дефиниции

- **Корупција:** Злоупотреба на позиција или моќ за лична или туѓа корист, вклучувајќи спонзорства и донации, поткуп, фаворизирање или неправилно влијание.
- **Мито:** Давање, ветување, барање или примање на било каква вредност (пари, подароци, услуги, привилегии) за влијание врз одлука или дејство.
- **Судир на интереси:** Ситуација каде личните, финансиски или други интереси на вработен или соработник се судираат со интересите на Институтот, на клиентите или на страните учесници во вештачењата
- **Етика во AI:** Принципи кои обезбедуваат дека AI системите се фер, транспарентни, безбедни, приватни и корисни за општеството.

3. Забранети практики

- Забрането е давање или примање мито, директно или индиректно (преку посредници).
- Забранети се олеснувачки плаќања за забрзување на административни постапки.
- Подароци и репрезентација: Дозволени се само скромни и транспарентни подароци (до 1.000 денари или еквивалент), кои не влијаат врз одлуки. Сите подароци над овој износ мора да се пријават и одобрат.
- Политички донации: Забранети во име на Институтот

Институт за Одржливи Стратегии

- Работа со трети страни: Пред соработка, се врши due diligence за да се осигури дека партнерите не се вклучени во корупција или неетички практики.
- Во контекст на AI: Забранета е злоупотреба на AI за манипулација, дискриминација, ширење дезинформации или кршење на приватност.

4. Етички принципи за вештачка интелигенција

Институтот се придржува до глобални стандарди за етика во AI, вклучувајќи:

- **Фер и недискриминација:** AI системите мора да избегнуваат предрасуди и да обезбедат еднаквост за сите групи.
- **Транспарентност и објаснување:** Корисниците мора да разберат како функционираат AI одлуките
- **Приватност и заштита на податоци:** Усогласеност со GDPR и национални закони; податоците се собираат и обработуваат само со согласност и минимално потребно.
- **Безбедност и сигурност:** AI системите мора да бидат отпорни на напади и да не предизвикуваат штета.
- **Човечки надзор:** AI не заменува човечка одговорност; клучните одлуки бараат човечка интервенција.
- **Одржливост:** AI треба да придонесува за еколошка и социјална одржливост, минимизирајќи енергетска потрошувачка и негативни влијанија.
- **Одговорност:** Јасно дефинирани одговорни лица за секој AI проект.

Сите AI проекти мора да поминат етичка ревизија пред имплементација.

5. Обврски на вработените и соработниците

- Придржување до оваа политика и етичките принципи.
- Пријавување на сомневања за корупција, судир на интереси или неетичка употреба
- Одбивање на барања за мито или неправилни плаќања.
- Точно и транспарентно водење на записи, вклучувајќи документација за AI модели и податоци.
- Учество во обуки за етика, антикорупција.

6. Пријавување и заштита

- Пријавување на прекршоци анонимно преку Одделот за внатрешна контрола, е-пошта (ioscsv.mk@gmail.com) или директно до одговорното лице за усогласеност.
- Заштита од одмазда за доброволни пријави (whistleblower protection).

7. Тренинг, мониторинг и ревизија

- Редовни обуки за антикорупција, етика и AI етика за сите вработени.
- Годишни ревизии и извештаи за усогласеност.

8. Санкции

Кршење на политиката може да доведе до дисциплински мерки (предупредување, суспензија, отказ), правни последици и прекин на соработка.

II. КОДЕКС НА ОДНЕСУВАЊЕ

1. Вовед

Овој Кодекс ги дефинира принципите за однесување на сите вработени, соработници и партнери во Институтот за одржливи стратегии ИОС – Центар за супервештачење ДОО Скопје. Целта е да се обезбеди позитивна и етичка работна околина.

2. Основни вредности

- **Интегритет и транспарентност:** Чесност во сите активности.
- **Почитување и инклузија:** Без дискриминација по било каков основ; промовирање разновидност.
- **Одговорност:** Лична и колективна одговорност за влијанието на нашата работа.
- **Одржливост:** Придонес кон еколошки и социјални цели.
- **Иновација со етика:** Развој на AI кој е корисен и безбеден.

3. Однесување на работно место

- Забрането вознемирување, дискриминација или мобинг.
- Избегнување судир на интереси; пријавување на потенцијални.
- Заштита на доверливи информации и интелектуална сопственост.
- Одговорно користење на ресурси, вклучувајќи компјутерски капацитети за AI.
- Во AI проекти: Придржување до етички принципи, документација и тестирање за пристрасност.

4. Однесување надвор од работа

Однесување кое ја оштетува репутацијата на Институтот може да биде санкционирано.

5. Пријавување и санкции

- Пријавување преку Одделот за внатрешна контрола, е-пошта (ioscsv.mk@gmail.com) или директно до одговорното лице за усогласеност.
- Санкции: од вербално предупредување до отказ, во зависност од сериозноста.

6. Имплементација

- Потпишување на Кодексот при вработување, договор за соработка и годишно потврдување.
- Редовни обуки.